

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Міністерства культури України
від 23.07.2019 № 562

ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з театрального мистецтва початкового професійного спрямування, клас театру,
клас музичного театру(мюзиклу)

I. Загальні положення

Типова освітня програма середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з театрального мистецтва початкового професійного спрямування, клас театру, клас музичного театру (мюзиклу) (далі – типова освітня програма) є документом, який визначає загальний нормативний зміст, основні засади й підходи до організації освітнього процесу, мету навчання, перелік освітніх компонентів (навчальних дисциплін та контрольних заходів), їх логічну послідовність та обсяг навчального навантаження, що забезпечує набуття учнями обов'язкових результатів навчання (компетентностей) з театрального мистецтва в класах театру або музичного театру.

Типова освітня програма розроблена на виконання частини сьомої статті 21, частини третьої статті 33 Закону України «Про освіту», статті 16 Закону України «Про позашкільну освіту», Концепції сучасної мистецької школи, затвердженої наказом Міністерства культури України від 20 грудня 2017 № 1433. Типова освітня програма може бути використана мистецькими школами, іншими закладами освіти або суб'єктами освітньої діяльності, які мають на меті надання учням початкової мистецької освіти для досягнення ними визначених цією програмою нормативних результатів навчання.

Опанування програми дає можливість:

- продовжити подальше здобуття мистецької освіти професійного спрямування з театрального мистецтва, сценічного чи візуальних мистецтв в системі фахової передвищої освіти або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти.

- застосовувати набуті в процесі навчання компетентності (знання, вміння, навички, розуміння, ставлення) у повсякденному житті для забезпечення естетичних потреб особистості, у тому числі через індивідуальну мистецько-творчу діяльність.

Мистецька школа в межах своєї автономії здійснює освітній процес за власною освітньою програмою, розробленою з урахуванням або без урахування цієї типової освітньої програми. Власні освітні програми, розроблені мистецькими школами на основі цієї типової освітньої програми, повинні містити передбачені нею нормативний зміст (освітні компоненти), обсяг, компетентності та результати навчання.

Власні освітні програми, розроблені мистецькими школами на основі (з урахуванням) типової освітньої програми, можуть відрізнятися від неї послідовністю викладення навчального матеріалу, обсягом його вивчення в бік збільшення, наявністю додаткових компонентів змісту та результатів або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Типова освітня програма може бути частиною наскрізної освітньої програми школи, яка може поєднувати кілька підрівнів початкової мистецької освіти.

Типова освітня програма визначає види навчальних занять, форми та засоби поточного і підсумкового контролю та рекомендації щодо їх проведення, а також загальні підходи до оцінювання рівня досягнення учнями обов'язкових результатів навчання. Власна освітня програма мистецької школи конкретизує зазначені позиції з урахуванням регіональних особливостей та потреб і можливостей учнів. Складником освітньої програми мистецької школи є навчальний план, який розробляється на весь строк навчання за програмою та містить усі передбачені нею освітні компоненти з можливістю реалізувати варіативність змісту освіти.

Мета типової освітньої програми – узагальнення та систематизація нормативного змісту навчання в логічній послідовності для досягнення учнями, визначених нормативних результатів навчання шляхом застосування комплексу художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів.

Типова освітня програма побудована із врахуванням таких **принципів**:

- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів;
- доступності та практичної спрямованості змісту навчання;
- наступності і перспективності навчання;
- логічної послідовності опанування змісту і достатності обсягу навчання та освітніх компонентів для набуття учнями, нормативних мистецьких компетентностей (результатів навчання);
- надання можливості для адаптації до індивідуальних особливостей, потреб та інтересів учнів.

Мета опанування нормативного змісту програми – формування теоретичних, теоретико-практичних та виконавських компетентностей в галузі театрального мистецтва, здатності до створення образів у театральних та музичних виставах, мотивування до продовження здобуття мистецької освіти за фахом на наступному рівні/підрівні, а також набуття особистого художньо-творчого досвіду.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування початкових професійних компетентностей з театрального (музично-театрального) мистецтва, практичних навичок з акторської майстерності, техніки мовлення та словесної дії, сценічних рухів та/або вокального (сольного) виконавства;
- формування здатності до аналізу видатних творів відомих представників світового та українського театрального мистецтва; усвідомлення ролі, місця і значення драматургічної основи театрального мистецтва, особливостей її створення; формування власного ставлення до них та

висловлення особистих вражень;

- розвиток художньо-творчого мислення як способу застосування мови музично-театрального мистецтва;
- формування здатності гармонійної взаємодії у творчій театральній групі під час творчого процесу щодо створення драматичних вистав / мюзиклів;
- вироблення мотивації та заохочення до самостійного продуктивного навчання, творчого пошуку, позитивного ставлення до творчої діяльності та здобуття подальшої мистецької освіти.

Нормативний строк навчання за типовою освітньою програмою становить 5 років для вступників віком 10-11 років. Молодші учні можуть розпочинати навчання за цим напрямком з будь-якого віку. Учні, яким на 1 вересня **поточного** навчального року не виповнилося 10 років, можуть розпочати здобуття початкової мистецької освіти цього ж навчального року за заявою батьків (або інших законних представників).

У разі зарахування на навчання за типовою освітньою програмою учнів старшого віку, ніж 10-11 років (п'ятий клас середньої загальноосвітньої школи), тривалість (в роках) опанування освітньої програми (нормативний строк здобуття освіти) може бути зменшена не більше як на 2 роки, якщо це обумовлено необхідністю подальшого вступу до закладу фахової передвищої освіти. У інших випадках мистецькою школою розробляється окрема освітня програма.

Особи з особливими освітніми потребами також можуть здобувати початкову мистецьку освіту середнього (базового) підрівня за цією типовою освітньою програмою. Тривалість опанування типової освітньої програми учнями з числа осіб з особливими освітніми потребами визначається індивідуальним темпом набуття відповідних компетентностей та може бути збільшеною.

Основною формою здобуття початкової мистецької освіти за цією типовою освітньою програмою є очна форма. Враховуючи можливості та потреби учнів, у тому числі з числа осіб з особливими освітніми потребами, допускається організація вивчення окремих дисциплін, з яких передбачено індивідуальні заняття (уроки), за домашньою формою навчання.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за напрямком театрального мистецтва визначаються власною освітньою програмою мистецької школи. Для вступу на навчання в класі музичного театру бажаним є наявність у особи компетентностей елементарного підрівня початкової мистецької освіти за однією з освітніх програм з музичного мистецтва. Власною освітньою програмою мистецької школи можуть конкретизуватися або визначатися інші вимоги до вступників.

Основною **формою організації освітнього** процесу є урок – індивідуальний або груповий. Форми організації освітнього процесу можуть бути уточнені та розширені у змісті окремих навчальних дисциплін та не повинні бути перешкодою до виконання вимог до навчальних результатів, визначених типовою освітньою програмою. Форми і методи навчання, види уроків та іншої навчальної діяльності викладач обирає самостійно, враховуючи

конкретні умови роботи і забезпечуючи водночас набуття учнями компетентностей, визначених навчальними програмами з окремих навчальних дисциплін.

Наповнюваність груп для проведення групових занять з навчальних дисциплін становить 6-8 учнів. У разі неможливості сформувати групу у зв'язку з недостатністю або перевищенням кількості учнів відносно зазначених нормативів допускається відхилення по наповнюваності груп у той чи інший бік не більше як на 20%. У разі значного перевищення контингенту (понад 20%) поділ на групи загальної кількості учнів відповідного року навчання здійснюється відповідно до менших значень.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Мета контролю полягає у пошуку ефективних шляхів досягнення навчальних результатів кожного/кожної учня/учениці. При оцінюванні особистих досягнень учнів шкільного віку заборонено порівнювати їх з досягненнями інших учнів.

Упродовж навчання учні шкільного віку за підтримки викладачів розвивають компетентності самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє утвердженню розуміння власної відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках, розумінні, ставленні та їх корекції.

Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для організації постійного спостереження за навчальним поступом. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється як за одиничні завдання, так і за прогрес в опануванні дисципліни в цілому. Досягнення учня/учениці оцінюються відносно його/її навчального прогресу.

Для оцінювання рівня навчальних досягнень учнів (нормативних результатів навчання) застосовуються форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється кожним викладачем упродовж навчального року за підсумками опанування модулів кожної навчальної дисципліни з метою оперативного моніторингу результативності навчання учня/учениці та коригування педагогічних прийомів і методів, що застосовує до нього/неї викладач. Періодичність та строки поточного контролю визначаються робочою програмою з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню кожного року навчання у формі річного комплексного контрольного заходу, який включає результати навчання за всіма компонентами, передбаченими освітньою програмою, в межах визначених навчальними програмами дисциплін обов'язкових результатів навчання.

Наприкінці п'ятого року навчання проводиться підсумковий контроль за освітніми компонентами:

1. «Акторська майстерність», «Сценічна практика», «Сценічний рух», «Сценічне мовлення» (для класу театру) або «Сольний спів» (для класу музичного театру) – у формі підсумкового публічного виступу (вистави).

2. «Початковий курс історії театрального мистецтва» – у формі співбесіди з виконанням творчого завдання відповідно до навчальної програми дисципліни.

3. «Сольний спів» (для класу музичного театру) – у формі публічного виступу.

4. «Сольфеджіо» (для класу музичного театру) – у формі співбесіди з виконанням творчого завдання.

За результатами підсумкового контролю на п'ятому році навчання у разі демонстрування учнем/ученицею результатів навчання, передбачених власною освітньою програмою мистецької школи, йому/їй видається свідоцтво про початкову мистецьку освіту середнього (базового) підрівня початкового професійного спрямування.

Для визначення міри досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти застосовується **бальне оцінювання**, яке передбачає виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі.

Бальне оцінювання передбачає поділ досягнутих результатів на 4 рівня:

1. Початковий (1-3 бали);
2. Середній (4-6 бали);
3. Достатній (7-9 балів);
4. Високий (10-12 балів).

Форми, види, зміст та строки проведення поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень учнів конкретизуються в типових та робочих навчальних програмах дисциплін.

Оцінювання на п'ятому році навчання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними власною освітньою програмою мистецької школи та навчальними програмами дисциплін, які опановував/опанувала учень/учениця.

Учні, які досягли результатів навчання, визначених власною освітньою програмою мистецької школи, можуть бути рекомендовані до подальшого здобуття мистецької освіти в системі фахової передвищої освіти або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти (за наявності).

Для забезпечення навчальних результатів учнів за освітньою програмою мистецької школи комплектуються необхідними **обов'язковими засобами, навчальним обладнанням та іншими ресурсами** відповідно до профілю та напряму роботи за нормативами згідно з Нормативами матеріально-технічного забезпечення мистецьких шкіл, затверджених наказом Міністерства культури України від 19.06.2014 № 475 (зі змінами). Цей перелік може бути доповнений залежно від потреб мистецької школи.

II. Нормативні результати та зміст (цілі) навчання

Опанування нормативного змісту навчання за типовою освітньою програмою передбачає досягнення таких обов'язкових результатів навчання:

Вид компетентності	Зміст (цілі) навчання	Очікувані результати навчання
1. Загальна інтегрована компетентність	<p>Удосконалення навичок самостійної творчої роботи, мотивація до подальшого навчання мистецтву.</p> <p>Використання набутих компетентностей у власній мистецько-творчій діяльності.</p>	<p>Самостійно виконує навчальні завдання.</p> <p>Об'єктивно оцінює результати своєї навчальної діяльності.</p> <p>З розумінням ставиться до зауважень стосовно свого навчання.</p> <p>Готовий до здобуття фахової передвищої мистецької освіти або продовження навчання за освітньою програмою на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти за фахом або спорідненими видами мистецтв.</p>
2. Мистецько-теоретична компетентність в театральному мистецтві	<p>Види, жанри, стилі, напрямки театрального мистецтва, різновиди та форми театральних творів.</p> <p>Епохи розвитку театрального мистецтва, їх характерні риси.</p> <p>Найбільш яскраві представники театрального мистецтва, їх доробок та внесок у розвиток українського, загальноєвропейського та світового театрального мистецтва.</p> <p>Базова театральна термінологія.</p> <p>Засоби театральної та музичної виразності, їх характерні риси та відмінності.</p> <p>Аналіз сценічного матеріалу для роботи над драматичним та музичним спектаклем</p>	<p>Знає та розрізняє види, жанри, стилі, напрямки театрального мистецтва, різновиди та форми театральних творів.</p> <p>Називає епохи розвитку театрального мистецтва, їх характерні риси, найбільш яскравих представників, знає їх твори, аналізує їх мистецький доробок та внесок у розвиток українського, загальноєвропейського та світового театрального мистецтва.</p> <p>Використовує базову театральну термінологію.</p> <p>Розуміє та пояснює значення понять «театр», «вистава», «п'єса», «образ», «сценічна дія», «жанр», «сюжет», «мізансцена», «композиція» тощо.</p> <p>Розуміється на засобах виразності в театральному мистецтві (символ, метафора, алегорія, гіпербола), аналізує їх характерні риси та відмінності.</p> <p>Висловлює особисте ставлення до творів мистецтва, демонструє самостійність мислення під час обговорення прочитаних книг та</p>

	(мюзиклом).	переглянутих театральних та музичних вистав. Спілкується на театральну та музичну тематику державною мовою.
3. Теоретично-практична компетентність з музичного мистецтва ¹	Усвідомлене сприйняття творів професійного музичного мистецтва різних епох та музичного фольклору. Удосконалення термінологічного словника учня в музичному мистецтві. Аналіз засобів музичної виразності та структурних елементів музичної мови з метою всебічного розвитку музичного слуху та подальшого усвідомленого виконання музичних творів.	Розуміє художню виразність музичних творів завдяки теоретичному та практичному засвоєнню базових елементів музичної мови: вміє термінологічно визначати, будувати, інтонувати, грати на інструменті, визначати на слух та аналізувати лади, інтервали, акорди, ритмічні фігури, структурні елементи музичної мови; вміє розрізняти й визначати музичний розмір, темп і динаміку; володіє технікою диригування у простих і складних розмірах (в межах, передбачених навчальною програмою дисципліни «Сольфеджіо»). Має поняття про тональну систему музики (кварто-квінтове коло), транспонування. Володіє навичкою співу нот з листа. Вміє записувати одноголосну мелодію (знайому та незнайому) відповідного рівня складності. Виявляє розуміння особливостей різних музичних жанрів та форм, вміє навести приклади з творів українських та зарубіжних композиторів. Володіє основами елементарного аналізу музичного твору (визначає характер, художні образи твору, фіксує їх видозміни протягом твору; визначає лад, тональність, вивчені інтервали, акорди, фактуру; музичні форми).
4. Виконавські	Театрально-сценічна	Володіє виконавськими вміннями

¹ Для учнів класу музичного театру

компетентності	<p>діяльність, основи акторської майстерності (базовими елементами техніки актора/музичного актора), сценічної мови / вокалу, сценічного руху, ритміки.</p> <p>Техніки мовлення та словесної дії.</p> <p>Основи сценічної поведінки, засвоєння елементів сценічної дії; техніки сценічних рухів.</p> <p>Створення простих сценічних образів в заданих мізансценах.</p> <p>Здатність існувати в атмосфері спектаклю та створювати її.</p> <p>Техніка сольного співу та художньо-образних властивостей співацького голосу.</p> <p>Правила охорони і збереження голосу.</p>	<p>та навичками з основ майстерності актора, демонструє художнє втілення драматичного і музичного твору.</p> <p>Демонструє вправи акторського тренінгу у присутності сторонньої людини.</p> <p>Володіє базовими елементами техніки актора (орієнтується в просторі, виконує дії з уявними предметами) /музичного актора (володіння голосом, вокальним музикуванням сольного співу).</p> <p>Застосовує мовні засоби виразності, комплекс артикуляційної гімнастики, дикцію. Вміє будувати діалог з партнером на задану тему, імпровізувати, чітко вимовляти слова, аналізувати мовні ситуації та словесні дії для забезпечення виразного, технічно й художньо досконалого донесення змісту постановки.</p> <p>Володіє основами сценічної поведінки, елементами внутрішньої психотехніки; техніками сценічних рухів, спеціальних вправ та етюдів.</p> <p>Може самостійно створити біографію персонажів, придумати у загальних рисах пластику заданого образу.</p> <p>Відтворює прості сценічні образи за допомогою виразних пластичних рухів і музикальності, почуття ритму й координації, міміки і жестів, слова і фізичної дії в заданих мізансценах.</p> <p>Здатний запропонувати декілька варіантів «вирішення» заданої ролі або сцени, існувати в атмосфері спектаклю та створювати її.</p> <p>Вміє та постійно контролює стан власного голосового та</p>
----------------	--	--

		<p>артикуляційного апаратів. Володіє на належному рівні вокально-технічними навичками сольного співу (співацька постава, звукоутворення, чисте інтонування, розвинене дихання і звуковедення, атака звуку, дикція, артикуляція, робочий діапазон тощо). Демонструє виразність, яскравість, глибину, жвавість і щирість переживання під час показу вистави. Відповідально ставиться до гігієни голосу та дотримується правил його збереження.</p>
<p>5. Компетентність колективної взаємодії та публічного виступу</p>	<p>Виконання програмних творів на сцені. Взаємодія з іншими учасниками колективу під час репетицій та створення художнього образу за колективним задумом у творчій групі. Усвідомлення ролі та відповідальності кожного учасника колективу в досягненні спільного результату. Культура сценічної етики та вміння демонструвати образ персонажа в процесі театральної дії в публічному показі. Вміння управляти своїм настроєм під час публічного виступу, перевтілюватися у необхідний образ, амплуа. Здатність відрізнятись емоційністю, володіти мімікою та жестами у</p>	<p>Виконує заздалегідь підготовлену програму сценічного показу. Взаємодіє з іншими учасниками колективу (прилаштовується, працює партнером у заданому темпоритмі, імпровізує), створюючи художній образ за колективним задумом у творчій групі. Розуміє роль та відповідальність кожного учасника колективу у творчому театральному ансамблі (трупі) в досягненні спільного результату. Володіє культурою сценічної етики та демонструє образ персонажа в процесі театральної дії в публічному показі. Вміє управляти своїм настроєм під час публічного виступу, перевтілюватися у необхідний образ, амплуа. Виступає публічно із задоволенням, не губиться, продовжує виступ, не втрачає контроль над ситуацією, відрізняється емоційністю, демонструє артистичну свободу. Набуває досвіду дотримання</p>

	сценічній практиці. Набуття досвіду дотримання власної ролі.	власної ролі під час театрального / музичного виступу.
--	---	---

Конкретні очікувані результати навчання учнів за окремими освітніми компонентами визначаються навчальними програмами дисциплін (предметів).

III. Перелік освітніх компонентів: нормативний зміст освіти

Нормативний зміст типової освітньої програми поєднує освітні компоненти інваріантного та варіативного складників, які є однаково обов'язковими для включення до програми навчання учня/учениці і становлять єдиний комплекс освітніх компонентів, опанування яких забезпечує досягнення нормативних результатів навчання. Власна освітня програма мистецької школи, у якій вилучено будь-який з визначених нижче освітніх компонентів або скорочено обсяг навчального навантаження, передбаченого для їх опанування, визнається такою, що не відповідає типовій освітній програмі.

Інваріантний складник змісту початкової освіти середнього (базового) підрівня – це мінімальний нормативний складник, який не може бути скороченим і повинен охоплювати весь спектр освітніх компонентів, визначених типовою освітньою програмою.

Варіативний складник спрямований на забезпечення індивідуального підходу, в т. ч. індивідуального темпу здобуття освіти, поглиблення фахових компетентностей, забезпечення права вибору освітніх компонентів відповідно до інтересів та потреб учня/учениці та використовується для:

- запровадження факультативів, навчальних дисциплін за вибором, що розширюють компетентності за обраним учнем/ученицею фахом;
- підсилення навчальних дисциплін інваріантного складника;
- підготовки до конкурсів, репетицій, інших публічних виступів, створення концертних програм тощо.

Розподіл годин варіативного складника здійснюється щороку педагогічною радою мистецької школи і відображається в робочому навчальному плані.

Для середнього (базового) підрівня початкової театральної освіти є обов'язковими такі освітні компоненти:

Для класу драматичного театру

Назва освітнього компонента	Мінімальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання, годин*
<i>Інваріантний складник</i>	
Основи акторської майстерності	350
Основи сценічного руху	175
Основи сценічної мови	175
Ритміка і танець	175
Початковий курс історії театрального мистецтва	175
Сценічна практика	350
<i>Варіативний складник</i>	175
Загальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання за типовою освітньою програмою (5 років), усього	1575

Для класу музичного театру (мюзиклу)

Назва освітнього компонента	Мінімальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання, годин*
<i>Інваріантний складник</i>	
Сольний спів	350
Основи акторської майстерності	175
Основи сценічного руху	175
Ритміка і танець	175
Початковий курс історії театрального мистецтва	175
Сценічна практика	350
<i>Варіативний складник</i>	175
Загальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання за типовою освітньою програмою (5 років), усього	1575

*Зазначена кількість навчальних годин встановлена на кожного/кожну учня/ученицю, який/яка навчається за освітньою програмою, з розрахунку 35 навчальних тижнів на навчальний рік і становить мінімальний обсяг, необхідний для опанування змісту освіти, визначеного типовою освітньою програмою.

Кількість концертмейстерських годин для забезпечення освітнього

процесу визначається з розрахунку:

не більше 100% годин аудиторних індивідуальних занять (уроків), передбачених робочим навчальним планом (на кожного/кожну учня/ученицю) та у випадках, передбачених навчальною програмою;

не більше 100% годин аудиторних групових занять (уроків), передбачених робочим навчальним планом (на кожну групу учнів);

не більше 100% годин, передбачених для вивчення навчальних дисциплін варіативного складника: постановка музичних номерів та вистав.

Рекомендації щодо планування та організація освітнього процесу.

Нормативний зміст типової освітньої програми конкретизується у власній освітній програмі мистецької школи та розробленому на її основі навчальному плані, який деталізує зміст і структуру освітнього процесу. У навчальному плані зазначаються особливості розрахунку навчального навантаження.

На основі навчального плану мистецької школи складають на кожен навчальний рік робочий навчальний план, який є підставою для розрахунку кількості педагогічних годин і ставок, необхідних для виконання власної освітньої програми мистецької школи. Логічна послідовність вивчення та конкретний зміст освітніх компонентів розкривається у навчальних програмах відповідних навчальних дисциплін. У робочому навчальному плані зазначаються дисципліни як інваріантного, так і варіативного складників за спільним рішенням відповідних учасників освітнього процесу.

Повноцінність початкової мистецької освіти середнього (базового) підрівня забезпечується реалізацією нормативного змісту та обсягу навчального навантаження, передбаченого цією типовою освітньою програмою.

Планування та організація освітнього процесу за робочим навчальним планом має працювати на створення максимально сприятливого середовища для учнів з урахуванням їх віку, рівня психофізіологічного розвитку та з дотриманням санітарних норм.

Рекомендації щодо планування вивчення навчальних дисциплін в межах варіативного складника.

Розподіл годин, передбачених для реалізації варіативного складника типової освітньої програми здійснюється залежно від поставлених викладачем педагогічних цілей та підходів мистецької школи щодо організації освітнього процесу в наступний спосіб:

1) Запровадження факультативів, навчальних дисциплін за вибором, що розширюють компетентності за обраним учнем/ученицею фахом.

Зокрема, рекомендованими факультативами, навчальними дисциплінами за вибором є: постановка музичних номерів, постановка вистав, пантоміма, музична грамота та слухання музики, грим/мистецтво візажу, обряди народностей України, сценічне фехтування, костюм тощо.

Обсяг годин на вивчення та послідовність викладання факультативів і навчальних дисциплін за вибором визначається з урахуванням доцільності та забезпечення досягнення учнем/ученицею необхідних додаткових навчальних результатів.

2) Планування щотижнево або сукупно раз на місяць чи на півроку на

підготовку до конкурсів, фестивалів, постановок, інших публічних виступів тощо. При розподілі обсягу навчального навантаження на цілі, зазначені в цьому пункті, необхідно враховувати, що загальний відведений обсяг може бути теж поділений на частини за видами діяльності.

Увесь перерозподіл годин фіксується в робочому навчальному плані, який щорічно затверджується директором мистецької школи.

IV. Інструменти системи внутрішнього забезпечення якості середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти початкової мистецької освіти середнього (базового) підрівня передбачають у мистецьких школах здійснення таких процедур і заходів:

- удосконалення освітньої діяльності, що сприяє зростанню позитивного іміджу школи;
- оновлення методичної бази освітньої діяльності шляхом здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, у тому числі наскрізних, навчальних програм дисциплін, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів та засобів оцінювання та методів демонстрування результатів навчання, навчально-методичних матеріалів, бібліотечних фондів мистецької школи;
- контроль за виконанням навчальних планів та власної освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- щорічне оцінювання освітнього процесу за кожною навчальною дисципліною (предметом) учнем/ученицею, їхніми батьками або іншими законними представниками за результатами добровільного опитування;
- збереження, а при можливості збільшення контингенту учнів, поліпшення їх якісного складу на середньому (базовому) підрівні початкового професійного спрямування початкової мистецької освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів та інформаційних систем для ефективного управління та організації освітнього процесу за типовою освітньою програмою, власною освітньою програмою;
- забезпечення публічного висвітлення інформації про освітню діяльність мистецької школи;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу мистецької освіти (контроль та поточне коригування взаємодії викладача й учня в організації і забезпеченні освітнього процесу);
- створення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в навчально-методичних, наукових роботах викладачів мистецьких закладів і учнів початкової мистецької освіти середнього (базового) підрівня початкового професійного спрямування;
- інших процедур і заходів.

Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості початкової мистецької освіти складаються з наступних компонентів.

Кадрове забезпечення освітньої діяльності – в основу формування системи підбору педагогічних кадрів у мистецьких школах покладено наступні критерії: професіоналізм, відповідна фахова освіта, наявність педагогічних та творчих здібностей, внутрішня потреба до вдосконалення своєї фахової компетентності, високі моральні якості та професійна етика.

Посаду викладача, концертмейстера може обіймати особа, яка має фахову передвищу (середню спеціальну) або вищу освіту зі сценічного/музичного мистецтва, належний рівень професійної підготовки, відповідну педагогічну кваліфікацію, яка здатна забезпечити результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в закладі.

Навчально-методичне забезпечення. Наявність комплексу методичних матеріалів, необхідних для провадження освітнього процесу: освітніх програм, навчального плану, робочого плану, навчальних програм, робочих навчальних програм викладачів, які відповідають змісту освітньої програми, підручників, навчальних посібників, навчально-методичних посібників, авторських методичних розробок, методичних рекомендацій, індивідуальних завдань, збірників ситуаційних завдань (кейсів), комп'ютерних презентацій, ілюстративних матеріалів, фото- та відео-хрестоматій, довідкової та іншої навчальної літератури відповідно до змісту навчальних програм, комплексів для проведення контрольних заходів (для теоретичних дисциплін), методик та критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Матеріально-технічне забезпечення. Наявність відповідних приміщень (навчального корпусу) для провадження освітнього процесу з необхідним набором основних технічних засобів, обладнаних класів (театральних майстерень), які забезпечені навчальними меблями, комп'ютерною технікою, акустичною системою, театральним реквізитом, бутафорією, сценою зі спеціалізованим світловим і звуковим обладнанням, фонотеки, обладнанням та програмним забезпеченням, використання яких передбачають навчальні дисципліни, приміщень для педагогічних працівників, службових та допоміжних приміщень, матеріальної бази для створення костюмів, реквізиту та декорацій, використання мережі Інтернет, а також підсобні (санітарно-побутові) приміщення.

Якість проведення навчальних занять. Здійснення моніторингу навчально-методичного рівня проведення викладачем навчальних занять, аналіз ефективності використання існуючих та впровадження в освітній процес різноманітних сучасних художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів.

Виконання норм законодавства щодо ведення освітнього процесу державною мовою. Упровадження в межах своїх повноважень виконання актів законодавства щодо всебічного розвитку та функціонування української мови як державної під час освітнього процесу, забезпечення ведення документації, оформлення наочності, організації та проведення масових заходів,

урочистостей, оформлення наочності в навчальних класах у мистецьких школах державною мовою.

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) – це безперервне відстеження результатів навчання учнів, їх прогнозування та коригування на їх основі педагогічних методів і прийомів для засвоєння учнями знань, що сприяють виробленню нової інформації, необхідної для спрямування дій на досягнення навчальної мети.

Моніторингові дослідження навчальних досягнень на шкільному рівні проводяться шляхом поточного та підсумкового контролю якості засвоєння знань, рекомендаціями щодо їх проведення та передбачають збирання первинних даних, аналіз і оцінку досягнень учнями результатів навчання (компетентностей), формування і ведення бази даних, використання завдань, тестів, іншого інструментарію для оцінки якості освітньої діяльності закладів початкової мистецької освіти та/або якості та ефективності роботи педагогічних працівників.

Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової мистецької освіти середнього (базового) підрівня, вчасно приймати необхідні педагогічні рішення стосовно опанування нормативного змісту типової освітньої програми та підвищення якості надання освітніх послуг мистецьким закладом.

Моніторинг відвідування учнями навчальних занять, передбачених навчальним планом та завершення повного курсу навчання – система заходів контролю за відвідуванням учнями навчальних занять, виконанням навчальних планів та освітньої програми із застосуванням різноманітних методів і форм підвищення мотивації учня/учениці до навчання, що проводиться з метою забезпечення конституційного права громадян на здобуття та завершення повного курсу навчання початкової мистецької освіти середнього (базового) підрівня в мистецькій школі.

Мистецькі школи оприлюднюють свою освітню програму та навчальний план на власному веб-сайті (у разі його відсутності – на веб-сайті її засновників або органів управління).

**Генеральний директор
Директорату мистецької освіти**

Т.КОЛОС